

Magyar jelleseink eszméi az állatvédelemről.

Az állatvédelemről ugyanazt lehet mondani, a mit a latin költő a művészetekről mond, t. i. hogy szelíditik az erkölcsöket.

A törvények és szabályrendeletek, a melyek az állatkinzást tiltják szükségesek; de hogy hova tovább alkalmazni ne kelljen ezeket a gyermekek szívébe kell csepegtetni az állatok iránti jóindulatot.

Irányi Dániel.

»Ha szenvedsz, gyakran hű kutyád tekintetében több rokonszenvet, fájdalomad ösztönszerűbb, bárha néma megértését és megosztását fogod találni, mint számos ember banálisán résztvevő szavaiban.«

Wohl Janka.

»... ha részvételt keressz, s néha egy baráti tekintet, vagy egy szív kell szívednek, mely csak érted dobog, végy kutyát magadhoz, a kutya hív leend, asztalodról néha egy falatot vetél neki, néha térdeden pihentetéd fejét, s megsimogatád, s lám a kutya elfelejti mennyiszer koplaltatád, mennyiszer üzéd el kegyetlenül, midőn nyájasan hozzád közelgetett, mennyiszer veréd ki szobádból, csak csekély jótéteményeidről emlékezik, s ha mindenkítől elhagyatva látandod magadat, s szíved nehéz keservei között vigasztalást már nem is keres a világon, hív követőd hozzád fog simulni, s addig járni körülötted, s fejével addig taszigálni kezeden, míg végre egy tekintetre méltatod, s ha becsületes szemébe nézve szomorúságából látod, hogy bánatodat megérté, ha nem sejdíti is okát, talán egy nem várt köny fogja tölteni szemedet, s eszedbe jutni: isten valjon nem azért teremté-e a kutyát, hogy az ember szerencsétlenségében egészen elhagyatva ne álljon a világon, s hogy annak sirja felett is, ki örökséget nem hagy, legyen egy lény, mely utána eped.«

Báró Eötvös József.

Budapesti árvizkönyvből, 227. lap.

Szegény kutyák.

A következő megható esemény volt az európai napilapokban olvasható.

»A sebészeti kóroda egyik tanársegéde beszélt el nekem a következő megható történetet, melyben a főszerepet egy bonczolási célokra szánt kutya játszotta.«

Az említett kórodának egyik legbensőbb udvarán van egy vasráccsal elkerített hely, melyben a tudományos boncztani kísérletekhez szükségelt kutyák tartatnak elzárva.

A kórodai szolga kötelessége az áldozatot a mütő-asztalra hurczolni, míg felesége a kutyák élelmezéséről gondoskodik. Taplálásuk a minimumra van szabva, ha csak némely állat, melylyel különös kinzó kísérletek tétetnek, az erősebb taplálást nem igényli.

A vasrács megett lévő társaság rendkívül szomorú benyomást

tesz a szemlélőre és a Dante poklának kapuja felett bevéselt mondat értelme itt a levegőt betölteni látszik. A szegény négy-lábu rabok semmi esetre se képesek felfogni rendeltetésük fényes nevezetességét; de sorsuk reménytelenségéről teljes öntudattal látszanak birni, mint ezt, a ki állatokkal foglalkozott, már első tekintetre észreveheti.

Valóban szivetfacsaró látvány az, midőn az áldozatokat a bonczolási asztalról és teremből félig holtan a fájdalom, kín, kimerültség és félelemtől — visszateszik a ketreczbe, hogy többi társaik a szerencsétlenségben szagolják kötéseiket (bandages) és nyaldossák sebeiket. Megindító látni, hogy bujnak aztán össze a szegény állatok, égfelé emelt fővel, keservesen vonyítva, mintha rettenetes sorsukra a Teremtő figyelmét felhívni akarnák.

Igazán csodálatos! hogy a szolga és cselédje eltudják viselni e szomszédságot. És aztán, ha e kinzott állatok már türelmetlen hangosan sírnak — e kóroda egyik alkalmazottja eljön és egy korbáccsal végig vág a tehetetleneken míg azok némán és remegve végig nyúlnak el a földön, melybe rejtőzniök nem lehet. — A szolga gyermekei pedig vigan és gondatlanul játszadoznak a ketrecz körül, melynek rettenetességét az ő szemükben a megszokás egészen eloszlata.

Már november vége felé járt és a kísérletezésekre szánt állatok még mindég a nyílt levegő járta zárkában tartattak, — midőn egy új jövevény érkezett: — egy nőstény borz-eb alakjában. Az állat örökség utján jutott egy fiatal ember birtokába, ki is rendkívüli előszeretettel viseltetvén az újabkori tudomány eszmék iránt, nem tudott méltóbb elhelyezést találni elhunyt nagybátyja kedvencének, mint átadni a szegény állatot ösmerősének dr. B-nek, a sebészeti kóroda egyik tanárának azon felajánlással, hogy: ez állat tudományos kísérletek eszköze legyen. Miután a kutya különösen érdekes kísérletekre volt szánva — ez okból több hétig zavartalanul hagyták e ketreczben.

A fényes, fekete szőrű állatnak feltűnően okos tekintetű szeme volt; nyugodtan viselte magát, mindent észrevett és folyton szaglálódzott. Nemsokára meggyőződhetett arról, hogy e ketrecz rácsos ajtaján át a szökés lehetetlen és éppúgy lehetetlen nyílást harapni át a rács falán, miután a szegény állatok nehéz szájkosarakkal voltak ellátva.

Mennyire meg volt hát lepetve a szolga, midőn egy szép reggelen az említett borz-eb és még néhány soványabb kutya hiányzott. Hosszas kutatás után meglelte a nyitját e talánynak, midőn egy bámulatos okosan kigondolt és megfűrt alagútra talált, mely mint a hajlított pipaszára a fal rácsozata alatt vezetett ki a szabadba. Csakis a borz kutya tehette ezt, de miután emberi szem nem vette volt észre ez alagútfúró munkát, az okos állat az éj leple alatt kellett, hogy dolgozott légyen.

A kóroda személyzete azonban nem félt attól, hogy a sze-

gény állatok eltünése megrendhatná tervüket. Merre is menekülhettek volna?

Három oldalról magas falak zárt kapukkal környezték a kórodát és az udvar negyedik oldala egy sebesen rohanó nyíl — és e folyam ez évszakban jéghideg volt.

Erélyes hajsza kezdődik most; a szolga két fia egyesülve velük egygondolkozásu barátjaikkal, hangos »halloh« kiáltásokkal és fáradhatlan buzgalommal üldözték a szökevényeket. A fűrt lyukat rögtön betömték, követ hengerítettek reája és a megkerült szökevény kutyák, remegve, kimerülten bujdoslak tömlőczükben. Egyedül a borz-eb hiányzott. A keresők egészen biztosra számították, hogy reá akadnak, miután az nehézkes és ügyetlen volt.

Azonban az órák multak és az eb csak nem került meg.

»Hát ha a jegesedő folyamnak vette útját?« — gondolák — »ügy biztos bennfagyott és elmerült az állat!«

Egy ór emlité is, hogy látott éjszakán egy rövid lábú kutyát, mely az életmaradék közt kotorászott.

Az üldözők lemondták már, hogy megtalálják az állatot.

Néhány nap mulva, a szolga egyik fia a folyam partján játszadozott, mikor egyszerre siró hangot hall, mely a föld alól jönni látszott. Lélekszakadva rohant elmondani atyjának e felfedezését. Pár percczel később egy sereg orvos és segéd, élükön B. tanár állották körül azon lyúk nyílását, mely a folyam könnyű parti homokjába volt fúrva.

E lyúkban feküdt a szegény borzeb, csontvázza elsoványodva, utolsó maradványaival testi melegének óvni iparkodék négy, vak, kis kutyácskáját e dermesztő hidegtől. Csodálatosan beszédes, esdő tekintetével megtört fényű szemeivel nézett fel az emberekre, kik búvhelyét felfedezték — mint ha csak kegyelemért esdeklenék, aztán a hozzá legközelebb fekvő kölykét kezdve nyaldasni — kinyújtózott a szegény pára — és vége volt!

B. tanár lehajolt hozzá — és nyakánál fogva felkapta a kimúlt állatot, keveset törődve azzal, hogy ekkép lerázta róla a rajta csüngött kicsinyeit, melyek mint a gyümölcs a fáról hullottak le a fagyas földre. A tanár meglóbbálta az állatot a levegőben mondván »könnyű mint a pehely — egy kész légballon —« és nevetve fordult hallgatóihoz — »itt láthatnak uraim! egy haláletetet, melyet a táplálkozás hiánya idézett elő!« Jegyezzék meg az állat gyomrának ürességét; a kicsinyek 3—4 naposak lehetnek — és jól vannak táplálkozva, ami egy új bizonyosság arról, hogy az anya szervezetének feláldozásával eltudja tartani kicsinyeit. Most majd megfigyeljük még, hogy vajjon mennyi ideig képesek élni a parányiak a hidegben — 1 fok Reamur mellett?

B. tanár órájára nézett, megjegyze az időt és miután melegebbre húzta össze bundáját, társaival együtt sétálni kezdett a fagyos kertben, mialatt vigan beszélgettek.

Fél óra múlva — meg volt azon elégtétele, hogy az utolsó is a négy kis lelencz közül, — bevégezte rövid életét!!!